

Kā iedzīvotājiem rīkoties, saskaroties ar dezinformāciju

Materiālos 2020. gada dezinformācijas atspēkošanas rokasgrāmata, Ieteikumi par rīcību dezinformācijas gadījumos un 7 veidi, kā sevi pasargāt no dezinformācijas (izdevējs – Arizonas Štata universitāte) ir noderīgi un praktiski padomi par to, kā tikt galā ar dezinformāciju.

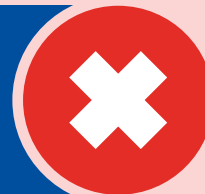
References:

¹ *The Debunking Handbook 2020*
<https://skepticalscience.com/docs/DebunkingHandbook2020.pdf>

² *Rules of Engagement for Handling Disinformation - 2022 edition*
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/14279253/KS-GQ-22-003-EN-N.pdf/d0017a54-e394-3887-d4ce-875aea0606fe?t=1643963795410>

³ <https://news.asu.edu/20200407-solutions-7-ways-protect-yourself-against-misinformation>

NAV IETEICAMS

Komunicēt tieši ar dezinformācijas izplatītājiem, piemēram, sociālajos tīklos.

Tādējādi pastāv risks, ka jums pašam uzbruks, piemēram, pārmetīs viltus ziņu izplatīšanu vai apvainos citos veidos.

Atkārtot dezinformējošo saturu jeb "mītu" un nodēvēt to par dezinformāciju, vispirms nenorādot pareizu informāciju un korektus datus.

Šādu rīcību var apzināti interpretēt kā dezinformācijas apstiprināšanu, turklāt tā mazinās cilvēku ticību objektīviem faktiem, kā arī tiks ietekmēta jūsu argumentu un viedokļu efektivitāte.

Pārsteidzīgi formulēt savu nostāju pretstatā dezinformētāja naratīvam.

Tas var novest pie neskaitāmiem pārmetumiem un personīgiem uzbrukumiem jums – labāk ir vispirms rūpīgi izplānot nākamos soļus, izveidojot ticamas, labi pierādāmas atbildes.

Atklāti norādīt dezinformējošo saturu vai tā izplatītāja vārdu, ja tas nav nepieciešams.

Baidīties atspēkot dezinformāciju.

Nav nekādu pierādījumu, ka dezinformācijas atspēkošana izraisa pretēju reakciju, atskaitot retas situācijas, kurās šāda dezinformācija nonāk pretrunā ar cilvēku pasaules skatījumu.

IR IETEICAMS

Pievērst uzmanību ziņu avotam.

Ja ziņu avots ir sociālie tīkli (Facebook, Instagram vai X), paturiet prātā, ka tās var būt nepatiesas. Pavaicājiet sev: "Kas ir šīs informācijas avots, un kāds ir tās konteksts?" Ja rakstā, ko lasāt, ir izteikti kādas apsūdzības, uzdodiet sev jautājumu: "Kurš no tā gūst labumu? Kas ir šī raksta patiesais avots?"

Ja informāciju iegūstat no sociālajiem tīkliem, pārbaudiet tās sākotnējo avotu.

Pārbaudiet kontu, lai noskaidrotu, vai avots ir pārbaudīts plašsaziņas līdzeklis. Cilvēki, kas ir pazīstami ar uzticamu reputāciju, bieži ievieto informāciju savā profila aprakstā, lai izceltu savu uzticamību. Komunicējiet tikai "drošās platformās" ar verificētiem un uzticamiem kontiem.

Lasot ziņas, pievērsiet uzmanību informācijas avotiem, to izmantošanai, kā arī veidam, kā tiek veidotas to atsauces.

Žurnālistiem, kas strādā tradicionālajos plašsaziņas līdzekļos, ir jāievēro profesionālās ētikas vadlīnijas, un viņi norāda savas atsauces. Ir pareizi skeptiski uztvert rakstus, kuru pamatā ir avoti bez atsaucēm un jebkādiem pierādījumiem.

Lasīt tālāk par virsrakstu.

Ir svarīgi izlasīt visu rakstu, jo ļoti bieži virsraksti ir maldinoši un to mērķis nav jūs informēt. To nolūks ir jūs pārliecināt noklikšķināt uz saites vai iegādāties laikrakstu.

Lasīt ziņas no dažādiem avotiem.

Ir ieteicams pārbaudīt informāciju citos ziņu avotos, lai apstiprinātu lasīto.

IR IETEICAMS

Vērot savu emocionālo reakciju.

Ja, izlasot informāciju, izjūtat īpaši spēcīgas emocijas, piemēram, dusmas vai lielu prieku, tas skaidri norāda, ka jums vajadzētu iepazīties ar citiem avotiem, lai pārliecinātos par izlasītā uzticamību. Dezinformācijas mērķis bieži ir izraisīt spēcīgas dusmas vai bailes, nevis informēt.

Būt laipnam, ja dezinformāciju izplata līdzilvēki jūsu kopienā. Izlabojiet to, neaizskarot viņu inteliģenci.

Cilvēki var sākt aizstāvēties vai apvainot jūs, ja jūtas aizskarti, un pieturēties pie nepareizas informācijas principa pēc.

Izmantot vienkāršu valodu, ja izvēlaties reaģēt uz dezinformāciju.

Neaizmirstiet, ka ne visiem cilvēkiem ir plaša izpratne par konkrēto jomu un viņi nepavadīs daudz laika, lasot jūsu ziņu.

Izmantot proaktīvu, pozitīvu komunikāciju, komunicēt tieši un skaidri.

Saskaroties ar nepatiesiem apgalvojumiem, necentieties atkārtot, ka tie ir nepareizi. Lielāks efekts būs, ja izskaidrosiet, kādēļ informācija ir nepareiza, nevis vienkārši nosauksiet to par dezinformāciju.

Mudināt citus tiešsaistes kopienu dalībniekus reaģēt uz dezinformāciju.

Lietotāju ieteiktie labojumi un algoritmi (piemēram, līdzīgu, labojumu saturošu rakstu ieteikšana) var palīdzēt mazināt sabiedrības kļūdainos priekšstatus, saskaroties ar dezinformāciju.

Palīdzēt citiem savu kopienu dalībniekiem uzlabot viņu spēju kritiski izvērtēt saturu, ko redz tiešsaistē.

Padalieties ar šiem padomiem un atgādiniet cilvēkiem, ka dezinformācija sociālajos medijos ir it visur.

Izmantot paziņojumu verificācijas vai faktu pārbaudes platformas.

Izmantot dezinformācijas atpazīšanas rīkus, lai sekotu līdzī, vai kāds termins un tēma tiek pieminēta.

Šie rīki var arī palīdzēt identificēt atbalstītājus, kuriem ir ietekme tiešsaistes kopienās.

Rēķināties, ka viens un tas pats dezinformācijas naratīvs var atkārtoties.

Dezinformācija bieži vien ir pastāvīga parādība, un ar to ir nemītīgi jācīnās.

